

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 25.08.2025
(протокол №1)

Силабус
навчальної дисципліни
Історія України
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма	Журналістика
Спеціальність	С 7 Журналістика
Предметна спеціальність	
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика та інформація
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Викладач (і)	Людмила ЗОЛОТАР
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/teachers/zolotar-lyudmyla-mykolayivna/
Контактний тел.	0667966342
Е-mail викладача:	zolotar_lyuda@ukr.net
Графік консультацій	в online режимі з використанням дистанційних технологій Zoom, середа 14:35-15:55

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	16 денна	14	60	Екзамен
	4 заочна	4 год.		

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: історичний період, історичне джерело, культура, цивілізація, етнос, ментальність, Русь, Галицько-Волинська держава, литовсько-польська доба, християнство, козацтво, Запорозька Січ, Гетьманщина, Руїна, громада, Перша світова війна, Українська революція, УЦР, УНР,ЗУНР,УРСР, українізація, НЕП, колективізація, індустріалізація, Голодомор, Розстріляне Відродження, культурна революція, Друга світова війна, радянська, «відлига», дисидентський рух, епоха «застою», «перебудова», незалежність, Конституція України, Помаранчева революція, Революція Гідності, російсько-українська війна.

Мета та предмет курсу: ознайомити з закономірностями історичного процесу, з новими підходами розуміння історичних подій та реалій в умовах мультикультурного середовища; актуалізації та систематизації історичних знань здобувачів з історії України; виховувати патріотичні почуття та повагу до історії та культури.

Завдання дисципліни «Історія України» полягає в ознайомленні здобувачів з основними історичними періодами становлення українського суспільства та державності України, формування у студентів поглибленого розуміння фундаментальних понять і

категорій курсу, оволодіння сучасними методами історіографічного аналізу, розуміння тенденцій політичної, соціально-економічної та культурної трансформації України.

Предмет курсу «Історія України» є складний процес формування та розвитку української державності, становлення української нації, який проявився в соціально-економічній, духовно-культурній, політичній і державотворчій сферах від появи людини на теренах України до сьогодні.

Компетентності та програмні результати навчання

Інтегральна компетентність (ІК). Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного 7 General competencies (GC) демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.

ПРН 05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.

ПРН 06. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.

ПРН 09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1. Україна від первісного ладу до Русі. Галицько-Волинська держава

Тема 1. Вступ до курсу. Становлення людської цивілізації на теренах України.

Тема 2. Держава Русь. Галицько-Волинська держава.

Змістовий модуль 2. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (XIV-XVI ст.)

Тема 3. Українські землі у литовсько-польську добу.

Тема 4. Виникнення українського козацтва.

Змістовий модуль 3. Україна в XVI-XVIII ст.

Тема 5. Українська національна революція (1648-1676 рр.).

Тема 6. Гетьманщина наприкінці XVII – XVIII ст.

Змістовий модуль 4. Україна в XIX ст.

Тема 7. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій у пер. пол. XIX ст.

Тема 8. Українські землі у другій половині XIX ст.

Змістовий модуль 5. Україна в XX ст.

Тема 9. Українська національно-демократична революція (1917 – 1921рр.).

Тема 10. Радянський період в українській історії.

Змістовий модуль 6. Розбудова незалежної України

Тема 11. Становлення незалежності України.

Тема 12. Особливості та характерні риси українського політичного, соціально-економічного та культурного розвитку у наш час.

Методи навчання: За джерелами передачі й характером сприйняття інформації Словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження. Практичні: вправи, практичні роботи, дослідні роботи. За основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання: методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок. За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі.

Методи стимулювання навчальної діяльності: метод навчальної дискусії.

Методи контролю і самоконтролю у навчанні: метод усного контролю, метод письмового контролю; метод тестового контролю.

Методи навчання: виконавчий; репродуктивний (відтворюючий); продуктивно-практичний; частково-пошуковий; пошуковий.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): Вивчення навчальної дисципліни «Історія України» передбачає підготовку до семінарських занять, опрацювання основної та додаткової літератури, виконання завдань передбачених навчальним планом. Здобувачі зобов'язані дотримуватися дедлайнів визначених для виконання усіх видів письмових робіт з курсу.

Політика відвідання занять є складовою навчального процесу. Передбачається, що студенти відвідають в повному обсязі лекції і практичні заняття з «Історії України». Добувачі інформують викладачку про неможливість відвідати заняття.

Політика академічної доброчесності: передбачається, що при підготовці до практичних занять, роботі з джерелами інформації, будуть відсутні всі види академічного плагіату та здобувачі будуть дотримуватися наукової етики, слідуючи положення Кодексу доброчесності університетської спільноти https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/kodeks_dobrochesnosti_universytetskoyi_spilnoty_bdpu1.pdf.

Політики використання ШІ, то послуговуючись університетським положенн

[яhttps://bdpu.org.ua/wpcontent/uploads/2025/09/polityka_vykorystannya_shtuchnogo_intelektu_v_osvitnomu_proczesi_berdyanskogo.pdf](https://bdpu.org.ua/wpcontent/uploads/2025/09/polityka_vykorystannya_shtuchnogo_intelektu_v_osvitnomu_proczesi_berdyanskogo.pdf) при підготовці до практичних занять дозволено часткове використання ШІ для структурування матеріалу, підготовки презентацій, перекладання джерел з інших мов, забороняється копіювання та генерація неправдивих фактів, забороняється використовувати в контрольованому середовищі під час проведення іспиту.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: освітні платформи інтерактивної взаємодії у форматі відео-конференції ZOOM, Google Meet; віртуальне навчальне середовище Moodle університету, що містить навчально-методичний комплекс дисципліни для ефективної взаємодії, самоосвіти та контролю освітніх результатів здобувачів; Google-сервіси (Keep, документи, презентації, форми, чат, календар, диск); ноутбук Asus Vivobook 15X M3504Y Notebook PC; мультимедійний проєктор Optima GT 1080e; екран; окуляри віртуальної реальності.

Система оцінювання та вимоги: оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Історія України» здійснюється шляхом проведення заходів, які включають поточний контроль: відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання літератури та першоджерел, конспектування першоджерел, написання рефератів, написання есе, складання презентацій тощо) та підсумкового контролю в формі екзамену наприкінці семестру з урахуванням відвідування занять, виступів на семінарських заняттях, якості самостійної навчальної роботи. Рівень навчальних досягнень студентів оцінюється за 100-бальною шкалою.

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала.

Система оцінювання та вимоги: Оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюється відповідно до Положення про порядок оцінювання знань здобувачів у Бердянському державному педагогічному університеті.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за

результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях та балів за самостійну роботу) і рейтингової оцінки за результатами семестрового екзамену.

За весь курс здобувач отримує максимум 100 балів (підсумкова оцінка). До їх складу входять:

60 балів – поточний контроль успішності (включно з рубіжним контролем і контролем самостійної роботи);

40 балів – підсумковий контроль (екзамен).

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Практичні заняття	40	
Самостійна робота	20	
Підсумковий контроль		
Екзамен	40	

Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять

Оцінювання здобувачів відбувається за шкалою 1-7 балів за всі види роботи:

1 = F (критично низький рівень)

2 = FX (незадовільно з можливістю перескладання)

3 = E (задовільно)

4 = D (задовільно+)

5 = C (добре)

6 = B (добре+)

7 = A (відмінно)

Здобувач отримує оцінки за роботу на кожному практичному занятті та плюс за виконання завдань з самостійної роботи.

Формула переведення балів за практичні заняття

$$N_{\text{практ}} = (A \div B) \times 40$$

Де:

N_{практ} = остаточні бали за практичні заняття (максимум 40)

A = сума всіх балів, отриманих здобувачем на практичних заняттях

B = максимально можлива сума балів на практичних заняттях (100 балів)

40 = максимальна кількість балів, що зараховується за практичні заняття згідно таблиці розподілу

Формула переведення балів за самостійну роботу

$$N_{\text{сам}} = (C \div D) \times 20$$

Де:

N_{сам} = остаточні бали за самостійну роботу (максимум 20)

C = сума всіх балів, отриманих здобувачем за самостійну роботу

D = максимально можлива сума балів за самостійну роботу (100балів)

20 = максимальна кількість балів, що зараховується за самостійну роботу згідно таблиці розподілу

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів			
	F – FX	E – D	C – B	A

Екзамен:				
Теоретичні питання (2)	5	10	15	20
Практичне завдання	5	10	15	20
Максимальна кількість набраних балів	10	20	30	40

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (60+40=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 3. Внутрішня університетська шкала оцінювання

Шкала оцінювання, що використовується в університеті	Шкала оцінювання ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Узагальнені критерії оцінювання:

- «A», 90–100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили;

- «B», 78–89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи й задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- «C», 65–77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

- «D», 58–64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; із допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- «E», 50–57 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);

- «FX», 35–49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %);

- «F», 1–34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання й відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Педагогічний контроль за навчально-професійною діяльністю студентів здійснюється в таких формах:

а) поточний контроль відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання літератури та першоджерел, конспектування першоджерел, написання есе, підготовка доповідей, письмові відповіді на проблемні запитання, складання презентацій тощо);

б) оцінка за залік виставляється наприкінці семестру на основі підсумкового контролю з урахуванням відвідування занять, виступів на семінарах, якості виконання самостійної навчальної роботи.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни це сума рейтингової оцінки за

результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на семінарських заняттях, балів за самостійну роботу).

Здобувач допускається до модульного контролю за умови виконання всіх семінарських завдань і завдань самостійної роботи.

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Бажан О., Мицик Ю. Від трипільців до кіборгів. Коротка історія України. Київ: Кліо, 2020. 688 с.
2. Відейко М. Історія цивілізації. Україна. Том 1. Від кіммерійців до Русі (X ст. до н.е. - IX ст.). Харків: Фоліо, 2020. 586 с.
3. Грибовський В. Ханська Україна (Великий науковий проект). Харків: Фоліо, 2024. 416с.
4. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX-XX століття. Львів : Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.
5. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ : Портал, 2024. 408с.
6. Гуржій О.І., Чухліб Т. В. Козацька Україна. Історія Гетьманської держави (XVII-XVIII ст.). К. : Арій, 2023. 368с.
7. Історія української культури / за ред. В.А. Качкана. К.: ВСВ «Медицина». 2016. 368с.
8. Кралюк П. Історія України «без брому». Розвиток державності на українських землях. Харків: Фоліо, 2020, 432с.
9. Кульчицький С. Новітня історія України (1953-2023 рр.). К.: Арій, 2024. 481с.
10. Лаврецький Р. Історія України XIX-XXI століть. Київ: Вид-во Знання, 2017. 375 с.
11. Плохій С. Брама Європи. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». 2019. 496 с.
12. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. Київ: Критика, 2015. 430 с.
13. Скакальська І. Археологія. К.: УЦЛІ, 2023. 130с.
14. Турченко Ф, Турченко Г. Каганов Ю. Історія України (1914-1945). Київ: Вид-во Гельветика, 2021. 368 с.
15. Чухліб Т., Бачинська О. Козацька Україна. Після зруйнування Запорозької Січі (1775-1905). Київ: Вид-во Арій, 2021. 352 с.
16. Яворницький Д. І. Історія Запорізьких козаків. К. : Видавництво Стебеляк, 2021, 1072 с.
17. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Харків: Фоліо, 2025. 736с.
18. Яневський Д. Грушевський, Скоропадський, Петлюра. Харків : Фоліо, 2020. 795 с.

Додаткові:

19. Братня навала. Війни Росії проти України XII - XXI ст. / за заг. ред. В. Брехуненка. К.: ПП Н.А. Брехуненко, 2016. 248 с.
20. Брехуненко В., Смерека Б. Історичні межі України та сучасні кордони українським коштом. Київ: ФОП Брехуненко Н.А., 2025. 244с.
21. В'ятрович В. Україна. Історія з грифом «Секретно». Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2021. 512 с.
22. Історія цивілізації. Україна / упорядник М. Відейко. Т. 1. Від кіммерійців до Русі (IX ст. до н. е. – IX ст.). Харків : Фоліо, 2019. 586 с.
23. Кралюк П. Півтори тисячі років разом: спільна історія українців і тюркських народів. Х.: Фоліо, 2018. 282 с.
24. Крупницький Б. Основні проблеми історії України. АДЕФ-Україна, 2020. 388с.
25. Норкус З. Непроголошена імперія: Велике князівство Литовське з погляду порівняльно-історичної соціології імперій. К.: Критика, 2016. 440 с.
26. Плохій С. Чорнобиль. Історія ядерної катастрофи. Харків: Фоліо, 2019. 400 с.

27. Половець В. Половці і Київська Русь. Чернігів: Просвіта, 2017. 216 с.
28. Потульницький В. А. Корона та ціна: Історіософія династичної історії Центральної та Східної Європи IX-XVIII ст. Львів: Видавничий дім «Наутилус», 2018. 328 с.
29. Терещенко Ю. Україна та Європа. Нарис історії від найдавніших часів до початку XIX ст. Київ: Темпора, 2024. 892с.

14. Інформаційні ресурси

30. Бібліотека БДПУ: <https://library.bdpu.org.ua/>
31. Інститут історії України: <http://history.org.ua/uk>
32. Локальна історія: <https://localhistory.org.ua/>
33. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>
34. Український інститут національної пам'яті: <https://uinp.gov.ua/>